

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *Ponad słowami* klasa 1 część 2

Dział	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • określa, na kiedy datowany jest początek renesansu w Europie • podaje umowną datę początku renesansu w Polsce • wyjaśnia znaczenie i pochodzenie nazwy epoki • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>reformacja</i> i opisuje rolę Marcina Lutra • dostrzega związki pomiędzy odrodzeniem a antykiem 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia, na czym polegała reformacja i jakie były jej przyczyny • opisuje przemiany kulturowe, które stały się podwalinami nowej epoki • podaje przykłady związków pomiędzy renesansem a antykiem • wymienia wyznania protestanckie • wyjaśnia znaczenie pojęć <i>humanizm</i> i <i>antropocentryzm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia społeczne uwarunkowania narodzin epoki odrodzenia • charakteryzuje rolę wydarzeń wyznaczających początek renesansu w kształtowaniu nowej epoki • wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>ad fontes</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wpływ antyku na narodziny nowej epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie było podłoże różnicy pomiędzy periodyzacją renesansu w Europie i w Polsce • omawia wpływ teorii heliocentrycznej Mikołaja Kopernika, wynalezienia druku i upadku Konstantynopola na kształtowanie się renesansu
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska czołowych filozofów i myślicieli epoki odrodzenia • streszcza fragment <i>Pochwały głupoty</i> Erazma z Rotterdamu • przedstawia główny temat <i>Księcia</i> Niccola Machiavellego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze założenia filozofii Erazma z Rotterdamu • opisuje ogólne tendencje filozoficzne odrodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyczerpująco przedstawia problematykę fragmentów <i>Pochwały głupoty</i> i <i>Księcia</i> • w kontekście fragmentów tekstów Machiavellego i Erazma z Rotterdamu wyjaśnia znaczenie terminów <i>makiawelizm</i> i <i>tolerancja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat poglądów Erazma z Rotterdamu i Machiavellego 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia wpływ filozofii Platona na myśl renesansową • wypowiada się na temat gatunku zapoczątkowanego przez Michela de Montaigne'a • podejmuje dyskusję na temat etyki w kontekście dzieła Niccola Machiavellego
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje dzieła sztuki renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne stylu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i ilustruje przykładami najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje renesansowe dzieło sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje twórczość renesansowych artystów

	<ul style="list-style-type: none"> ogólnie wypowiada się na temat najważniejszych artystów odrodzenia (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael, Sandro Botticelli) 	<p>renesansowego i objaśnia je na przykładach</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje dzieła polskiego renesansu wyjaśnia znaczenie terminów: <i>akt, portret, perspektywa, scenka rodzajowa, krużganki, miasto idealne, sfumato</i> 	<p>tematy sztuki renesansowej</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia twórczość najważniejszych artystów odrodzenia (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael, Sandro Botticelli) 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wpływ antyku na sztukę odrodzenia 	<p>północnych</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje i ocenia dzieła renesansowe wypowiada się na temat muzyki XVI-wiecznej
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy teatru elżbietańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia różnice pomiędzy teatrem renesansowym a średniowiecznym 	<ul style="list-style-type: none"> wylicza podobieństwa i różnice pomiędzy teatrem renesansowym a antycznym 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje konwencje teatralne powstałe w renesansie omawia zjawisko teatru dell'arte 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia podobieństwa oraz różnice pomiędzy dramatem humanistycznym a elżbietańskim
	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem <i>Pieśń XXV z Ksiąg wtórych</i> Kochanowskiego określa rodzaj liryki występujący w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podmiot liryczny oraz adresata lirycznego pieśni określa gatunek utworu i wskazuje na jego pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje wiersz wyjaśnia, na czym polega renesansowy charakter utworu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje kreację Boga w pieśni z Jego obrazem w utworach średniowiecznych rozpoznaje rodzaj wersyfikacji zastosowany w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie indywidualnych poszukiwań wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>Deus artifex</i> i odnosi je do utworu Jana Kochanowskiego konfrontuje wiersz Jana Kochanowskiego z obrazem Pietera Bruegla <i>Żniwa</i> i formułuje wnioski
	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem podane pieśni wskazuje elementy światopoglądu renesansowego w utworach Kochanowskiego definiuje pieśń jako gatunek 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wierszy charakteryzuje światopogląd poety wyjaśnia znaczenie terminów: <i>horacjanizm, cnota, fortuna, stoicyzm, epikureizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje wątki horacjańskie w pieśniach Jana Kochanowskiego analizuje wiersze pod kątem obecności elementów stoicyzmu i epikureizmu 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje analizy i interpretacji utworów wskazuje w pieśniach cechy wiersza sylabicznego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje <i>Pieśń XXIV z Ksiąg wtórych</i> z wierszami Horacego konfrontuje pieśni Jana Kochanowskiego z obrazem Tycjana <i>Trzy okresy życia</i>
	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem fragmenty <i>Pieśni o spustoszeniu Podola</i> i <i>Pieśń XIV z Ksiąg wtórych</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa historyczne tło powstania <i>Pieśni o spustoszeniu Podola</i> wypowiada się na temat 	<ul style="list-style-type: none"> odnosi tematykę pieśni do światopoglądu renesansowego dokonuje analizy i 	<ul style="list-style-type: none"> w kontekście utworu Jana Kochanowskiego wypowiada się na temat roli osób sprawujących 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje szerokie konteksty interpretacyjne utworów Kochanowskiego oraz nawiązania do nich

	<ul style="list-style-type: none"> określa rodzaj liryki, podmiot liryczny i adresata lirycznego utworów 	<p>kreacji podmiotu lirycznego</p>	<p>interpretacji wiersza</p>	<p>władzę</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje cechy wiersza sylabicznego 	
	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem fragment <i>Pieśni świętojańskiej o sobótce</i> określa rodzaj liryki i wskazuje podmiot liryczny oraz adresata lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje gatunek wiersza i odnosi go do tradycji literackiej w kontekście utworu wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sielanka, arkadia, literatura pastoralna, folklor, idylla</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje w wierszu topoty renesansowe wskazuje w utworze środki stylistyczne i określa ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> odnosi tematykę wiersza do obyczajowości ziemiańskiej XVI w. podejmuje dyskusję na temat realiów życia wiejskiego oraz wizji poetyckiej wsi 	<ul style="list-style-type: none"> odnosi mit arkadyjski do zjawisk współczesnej kultury konfrontuje wiersz Jana Kochanowskiego z obrazem Giorgionego <i>Burza</i>
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w czytanych fraszkach tematykę autobiograficzną, refleksyjno-filozoficzną i obyczajową 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie poznanych utworów charakteryzuje fraszkę jako gatunek literacki wskazuje we fraszkach elementy światopoglądu i obyczajowości renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje we fraszkach konteksty antyczne i biblijne 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje fraszki pod kątem renesansowego obrazu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> omawia topos świata jako teatru konfrontuje wybraną fraszkę z obrazem Giuseppe Arcimbolda <i>Jesień</i>
	<ul style="list-style-type: none"> odnosi <i>Treny</i> do biografii Jana Kochanowskiego czyta ze zrozumieniem wskazane utwory definiuje tren jako gatunek 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy filozofii stoickiej w <i>Trenach</i> rozpoznaje w <i>Trenie IX</i> pozorny panegiryk odnajduje w <i>Trenie XIX</i> informacje świadczące o odbudowie światopoglądu poety wyjaśnia znaczenie określeń <i>poezja funeralna</i> i <i>liryka żałobna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje wskazane treny przedstawia kryzys światopoglądowy poety na podstawie trenów: IX, X i XI 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w <i>Trenach</i> wyjaśnia, na czym polegała innowacyjność <i>Trenów</i> Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie cyklu <i>Trenów</i> omawia kompozycję epicedium
	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem psalmy w tłumaczeniu Jana Kochanowskiego definiuje psalm jako gatunek 	<ul style="list-style-type: none"> odnosi <i>Psalterz Dawidów</i> do tradycji biblijnej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>translatoryka, humanizm chrześcijański, poeta doctus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat specyfiki przekładu porównuje Psalm 130 w przekładzie Jana Kochanowskiego z wersją utworu z Biblii Tysiąclecia 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia Psalm 130 w przekładzie Jana Kochanowskiego z pieśnią <i>Czego chcesz od nas, Panie</i> i wypowiada się na temat spójności 	<ul style="list-style-type: none"> odnosi Psalm 130 w tłumaczeniu Jana Kochanowskiego do analogicznych zjawisk w kulturze

				światopoglądowej poety • podejmuje dyskusję na temat granic wolności tłumacza	
	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza najważniejsze wydarzenia z biografii Jana Kochanowskiego • podaje tytuły omówionych utworów Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wybrane wiersze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najważniejsze tematy i motywy w twórczości Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie twórczości Jana Kochanowskiego w rozwoju literatury polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat światopoglądu Jana Kochanowskiego w kontekście jego biografii i twórczości
	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem wskazane utwory • określa rodzaj liryki zastosowany w wierszach • definiuje sonet jako gatunek 	<ul style="list-style-type: none"> • określa podmiot liryczny, adresata lirycznego oraz sytuację liryczną w wierszach • wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego • wskazuje w podanych utworach cechy gatunkowe sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje wiersz • opisuje uczucia podmiotu lirycznego • wskazuje w utworach przykłady idealizacji kobiety 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie poznanych utworów charakteryzuje zjawisko petrarkizmu • podejmuje dyskusję na temat wpływu twórczości Francesca Petrarke na skonwencjonalizowanie poezji miłosnej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje dwa sposoby obrazowania piękna kobiecego na przykładzie obrazów Giorgionego <i>Śpiąca Wenus</i> i Domenica Ghirlandaia <i>Portret Giovanny Tornabuoni</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza dzieło Cervantesa • wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>walka z wiatrakami</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy gatunkowe romansu rycerskiego i ilustruje je przykładami z literatury średniowiecznej • charakteryzuje na podstawie tekstu głównych bohaterów powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istotę parodii i podaje odpowiednie przykłady • analizuje utwór Cervantesa pod kątem parodii romansu rycerskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpatruje charakterystyki głównych bohaterów powieści jako odbicie dwoistej natury ludzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> • konfrontuje poznany tekst z obrazem Honoré Daumiera <i>Don Kichot</i> • tworzy parodię dowolnego dzieła literackiego
	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza dramat <i>Makbet</i> • wymienia tytuły najważniejszych dzieł Williama Szekspira 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zarys biografii Williama Szekspira • omawia cechy charakterystyczne teatru elżbietańskiego • porównuje dramat szekspirowski z dramatem antycznym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie określenia <i>kwestia szekspirowska</i> • analizuje pod względem psychologicznym motywację działań głównych bohaterów dramatu • określa rolę czarownic w 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny ponadczasowej aktualności dzieł Szekspira • wymienia przykłady adaptacji dzieł Szekspira • definiuje tragizm w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza <i>Hamleta</i> Williama Szekspira • omawia wybraną adaptację <i>Makbeta</i> bądź <i>Hamleta</i> i konfrontuje ją z tekstem dramatu

		<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje głównych bohaterów tragedii • wskazuje przyczyny ostatecznej klęski Makbeta 	<p>budowaniu napięcia w sztuce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy świata irracjonalnego i opisuje ich znaczenie • omawia funkcję elementów humorystycznych w <i>Makbecie</i> 		
Nauka o języku	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne stylu renesansowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę pomiędzy stylem artystycznym a stylami funkcjonalnymi 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje na przykładach cechy stylu renesansowego • wskazuje przykłady parodii, tawestacji i pastiszu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje wiersz sylabiczny i określa jego cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje chwyt retoryczne w przykładowych tekstach publicystycznych z okresu odrodzenia oraz współczesnych • analizuje problem oryginalności dzieła literackiego w kontekście konwencji stylistycznej
	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się z twórczości renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski na tematy związane z twórczością renesansową • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w dyskusji na tematy związane z renesansem i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości renesansowej • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące piśmiennictwa renesansowego
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje wpływy kultury renesansowej w różnych dziełach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia cywilizacyjne renesansu oraz ich wpływ na rozwój człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ sztuki renesansowej na późniejsze epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje dowolny przykład inspiracji kulturą renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia i ocenia dowolny przykład inspiracji kulturą renesansu
Barok	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia etymologię nazwy <i>barok</i> • określa ramy czasowe epoki • podaje daty początku i końca baroku w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe różnice pomiędzy renesansem a barokiem • wyjaśnia, dlaczego XVI w. nazywa się czasem wojen • tłumaczy znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego • charakteryzuje specyfikę polskiego baroku 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat życia codziennego w baroku 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wpływ soboru trydenckiego na kształt epoki • podaje przykłady teatralizacji życia w baroku • charakteryzuje tło

		terminów <i>monarchia absolutna i kontrreformacja</i>			historyczne epoki
	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza fragmenty traktatów Kartezjusza: <i>Medytacji o pierwszej filozofii</i> i <i>Rozprawy o metodzie</i> • relacjonuje fragment <i>Myśli</i> Pascala 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podstawowe założenia filozofii Kartezjańskiej • wymienia najważniejsze elementy filozofii Blaise'a Pascala 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia sens stwierdzenia <i>Myślę, więc jestem</i> • tłumaczy znaczenie sformułowania <i>zakład Pascala</i> • wyjaśnia, jak rozumie określenie <i>trzcina myśląca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska przedstawicieli spirytualizmu, naturalizmu i panteizmu oraz charakteryzuje ich poglądy • formułuje swoją opinię na temat myśli barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia charakterystykę głównych nurtów myśli barokowej, korzystając z różnych źródeł informacji
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje cechy stylu barokowego na podstawie wskazanych dzieł • wymienia nazwiska najważniejszych twórców okresu baroku • podaje najistotniejsze cechy stylu barokowego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia twórczość przedstawicieli sztuki barokowej • charakteryzuje malarstwo barokowe, posługując się przykładami dzieł • na przykładzie wybranej budowli przedstawia cechy architektury barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia założenia światopoglądowe sztuki baroku • charakteryzuje operę jako zjawisko typowe dla baroku • wyjaśnia, czym był teatr dworski 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, na czym polegało znaczenie Kościoła jako mecenas sztuki • dokonuje analizy rzeźby barokowej według wskazanych kryteriów • opisuje działalność szkolnego teatru jezuitów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje wybrane dzieło sztuki barokowej
	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dwa nurty poezji barokowej: dworski i metafizyczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska przedstawicieli klasycyzmu barokowego • definiuje termin <i>marinizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia twórczość Moliera • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sacrum, profanum, vanitas</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice pomiędzy nurtem dworskim i metafizycznym literatury baroku a klasycyzmem francuskim 	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza wybrany dramat Pierre'a Corneille'a bądź Jeana Racine'a
	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem wiersze poety • omawia przynależność Mikołaja Sępa Szarzyńskiego do dwóch epok: renesansu z uwagi na lata życia i baroku ze względu na prekursorską twórczość 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje cechy poezji metafizycznej w utworach Sępa Szarzyńskiego • wskazuje podmiot liryczny oraz adresata lirycznego i określa sytuację liryczną we wskazanych wierszach 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w analizowanych sonetach • dokonuje analizy stylistycznej i interpretacji wierszy Sępa Szarzyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje obraz Boga zawarty w utworach Sępa Szarzyńskiego z obrazem Boga w <i>Hymnie</i> Jana Kochanowskiego • podejmuje dyskusję na temat aktualności poezji Sępa Szarzyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje pogląd poety na temat sensu istnienia na podstawie wskazanych sonetów • konfrontuje sonety Sępa Szarzyńskiego z obrazem Juana de Valdésa Leala <i>In ictu oculi</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wiersz 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje obraz

	<i>Krótkość życia</i> cechy literatury metafizycznej	<i>Krótkość życia</i> jako traktat z tezą i potwierdzającą ją argumentacją	wiersze <i>Krótkość życia</i>	paradoksów kończących wiersz	Georges'a de La Toura <i>Maria Magdalena</i>
	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wiersza <i>Do trupa</i> definiuje sonet jako gatunek przytacza definicję paradoksu i podaje odpowiednie przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istotę konceptu w wierszach <i>O swej pannie</i> i <i>Do trupa</i> odnajduje elementy sensualizmu w omawianych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wiersze Jana Andrzeja Morsztyna definiuje marinizm po omówieniu twórczości Jana Andrzeja Morsztyna 	<ul style="list-style-type: none"> omawia koncept stanowiący oś konstrukcyjną utworu <i>O swej pannie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> w kontekście barokowego ujęcia tematu śmierci porównuje wiersz <i>Do trupa</i> z rzeźbą Berniniego <i>Śmierć błogosławionej Ludwiki Albertoni</i>
	<ul style="list-style-type: none"> streszcza wskazane fragmenty <i>Zbytków polskich</i> wyjaśnia znaczenie terminu <i>sarmatyzm</i> na podstawie tekstu omawia zamiłowanie XVII-wiecznej szlachty i duchowieństwa do życia ponad stan 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje we fragmencie <i>Zbytków polskich</i> elementy nurtu sarmackiego przedstawia obraz społeczeństwa wyłaniający się z podanego fragmentu 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza fakty na temat wojen polsko-szwedzkich w XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy analizę formalną tekstu i przedstawia funkcję użytych w nim środków językowych podejmuje dyskusję na temat społeczeństwa polskiego w kontekście utworu Wacława Potockiego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ przymusowej konwersji na życie i twórczość Wacława Potockiego
	<ul style="list-style-type: none"> definiuje sarmatyzm oraz wymienia jego wady i zalety przytacza najważniejsze fakty z biografii pisarza 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia biografię Paska i wskazuje w niej fakty typowe dla Sarmaty na podstawie utworu definiuje pamiętnik 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje w tekście <i>Pamiętników</i> elementy mentalności sarmackiej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje styl i język <i>Pamiętników</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podejmuje dyskusję na temat elementów mentalności sarmackiej u współczesnych Polaków
Nauka o języku	<ul style="list-style-type: none"> wymienia środki wyrazu artystycznego właściwe dla stylu barokowego 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje środki artystycznego wyrazu oraz określa ich funkcję w dziele literackim prezentuje na przykładach cechy stylu barokowego 	<ul style="list-style-type: none"> odnosi termin <i>makaronizm</i> do współczesnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wpływu stylu barokowego na treść utworów 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje na podstawie wybranych utworów style renesansowy i barokowy
	<ul style="list-style-type: none"> przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat twórczości 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się z 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na tematy związane z twórczością barokową 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w dyskusji na tematy związane z barokiem i stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości barokowej

	barokowej	twórczości barokowej	<ul style="list-style-type: none"> określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa baroku 	<p>odpowiednie argumenty</p> <ul style="list-style-type: none"> w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące twórczości barokowej
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje inspiracje barokowe w sztuce 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady motywów w kulturze współczesnej wywodzących się z baroku 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunek do baroku na przestrzeni epok 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje przykład dzieła zainspirowanego sztuką barokową 	<ul style="list-style-type: none"> szczegółowo omawia wybrany przykład współczesnego dzieła inspirowanego sztuką barokową
Oświecenie	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia etymologię nazwy epoki podaje daty graniczne oświecenia w Europie przedstawia periodyzację polskiego oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje światopogląd ludzi oświecenia wymienia osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki podaje nazwy instytucji powstałych w czasach stanisławowskich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przemiany społeczne doby oświecenia charakteryzuje specyfikę polskiego oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wpływ idei oświeceniowych na życie codzienne analizuje rolę czasopiśmiennictwa w oświeceniu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przemiany światopoglądowe, które ukształtowały epokę
	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem fragment traktatu Johna Locke'a <i>Rozważania dotyczące rozumu ludzkiego</i> i przytacza najważniejsze tezy tekstu czyta ze zrozumieniem fragment <i>Traktatu o tolerancji</i> Woltera i podaje najistotniejsze założenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne kierunki światopoglądowe oświecenia prezentuje założenia filozofii Johna Locke'a charakteryzuje podstawowe elementy światopoglądu Woltera wyjaśnia znaczenie terminów: <i>deizm, ateizm, materializm, sensualizm, empiryzm, tabula rasa, utylitaryzm, liberalizm, libertynizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje w tekście Johna Locke'a argumenty świadczące o tym, że autor był zwolennikiem racjonalizmu i empiryzmu przedstawia okoliczności, w których powstał <i>Traktat o tolerancji</i> na podstawie tekstu objaśnia, jaką rolę – według Woltera – odgrywają Bóg i religia 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje podstawowe założenia światopoglądu Immanuela Kanta wyjaśnia, na czym polega kopernikański przewrót w filozofii dokonany przez Kanta tłumaczy, czym jest według filozofa prawo naturalne omawia główne twierdzenia Jeana-Jacquesa Rousseau 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia pogłębioną wiedzę na temat filozofii Immanuela Kanta i Jeana-Jacquesa Rousseau
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na przykładach cechy stylu klasycystycznego w architekturze, malarstwie i rzeźbie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy stylu klasycystycznego i rokokowego omawia rolę teatru w oświeceniu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze dzieła czołowych twórców klasycyzmu europejskiego opisuje specyfikę rokokowych przedmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje dzieło klasycystyczne według wskazanych kryteriów wyjaśnia, w jaki sposób sztuka oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat muzyki okresu oświecenia prezentuje treść i problematykę wybranej komedii klasycystycznej

	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wybranych dzieł omawia cechy rokoka 		<ul style="list-style-type: none"> użytku codziennego i wystroju wnętrz charakteryzuje rolę komedii w teatrze oświeceniowym 	<ul style="list-style-type: none"> odzwierciedlała najważniejsze idee epoki określa rolę Teatru Narodowego w rozwoju polskiego oświecenia 	
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy gatunków literackich najlepiej realizujących postulat dydaktyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje gatunek, który pojawił się w polskiej literaturze XVIII-wiecznej wymienia najważniejsze cechy literatury sentymentalnej i rokokowej 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje klasycyzm w literaturze 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe zadania twórcy oświeceniowego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia poetyki normatywne
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy gatunkowe bajki i przytacza odpowiednie przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i wyjaśnia morał w bajkach <i>Jagnię i wilcy</i>, <i>Wilk i owce</i> oraz <i>Lew pokorny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa pochodzenie gatunku bajki odnosi sens bajki <i>Wilk i owce</i> do sytuacji z życia codziennego formułuje morał bajki <i>Podróżny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje bajkę <i>Lew pokorny</i> w kontekście wiedzy na temat natury ludzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia ogólny obraz człowieka wyłaniający się z bajek Ignacego Krasickiego i komentuje go w odniesieniu do znanej mu rzeczywistości
	<ul style="list-style-type: none"> definiuje satyrę jako gatunek relacjonuje treść <i>Żony modnej</i> Ignacego Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje głównych bohaterów satyry wymienia wady ganione przez autora <i>Żony modnej</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy utworu, które świadczą o jego przynależności do klasycyzmu porównuje bajkę i satyrę omawia kompozycję satyry 	<ul style="list-style-type: none"> rozpatruje satyrę w kontekście ówczesnej obyczajowości wskazuje sposoby osiągnięcia efektu komicznego w satyrze 	<ul style="list-style-type: none"> w kontekście satyry omawia wzorce obyczajowe obecne we współczesnym świecie
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy gatunków uprawianych przez Krasickiego i podaje przykładowe tytuły utworów 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje najważniejsze wydarzenia z biografii poety podaje tytuł pierwszej polskiej powieści 	<ul style="list-style-type: none"> wylicza powracające w twórczości Krasickiego tematy i motywy oraz przytacza tytuły konkretnych dzieł 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę „księcia poetów” w rozwoju literatury polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę powieści <i>Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki</i>
	<ul style="list-style-type: none"> definiuje sielankę jako gatunek streszcza wskazane fragmenty utworu <i>Laura i Filon</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje w świecie przedstawionym utworu elementy o charakterze konwencjonalnym 	<ul style="list-style-type: none"> określa pochodzenie sielanki i podaje nazwiska twórców tego gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza poglądy Jeana-Jacquesa Rousseau i opisuje ich wpływ na rozwój sentymentalizmu wyjaśnia, dlaczego sielanki sentymentalne 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia tytuły innych utworów Franciszka Karpińskiego porównuje świat sielankowej arkadii do utopii

				śmieszą dzisiejszego czytelnika	
	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje historyczne okoliczności powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa rodzaj liryki występujący w utworze i wypowiada się na temat podmiotu lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia historyczne przywołane w tekście Józefa Wybickiego • określa, kiedy <i>Mazurek Wybickiego</i> został oficjalnie uznany za hymn państwowy 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat roli hymnu i innych symboli w życiu narodu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję przywołania osoby Tadeusza Kościuszki w zakończeniu pieśni • wypowiada się na temat autorstwa i charakteru melodii towarzyszącej tekstowi pieśni
Nauka o języku	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje norm językowych • podaje typy słowników językowych i wyjaśnia, które wątpliwości rozwiewa dany typ słownika • nazywa cechy stylu oświeceniowego 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza przykłady ilustrujące różne rodzaje norm językowych • prezentuje na przykładach cechy stylu oświeceniowego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje, kiedy odstępstwo od normy językowej jest błędem językowym • odróżnia błędy wewnątrz- od zewnątrzjęzykowych 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza przykłady błędów językowych i określa ich rodzaj 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje błędy językowe określonego typu
	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat dorobku oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się z twórczości oświeceniowej 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski na tematy związane z twórczością oświeceniową • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w dyskusji na tematy związane z oświeceniem i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości oświeceniowej • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące piśmiennictwa oświeceniowego
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia instytucje powstałe w epoce oświecenia mające swoje współczesne odpowiedniki 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy klasycyzmu w kulturze współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływy światopoglądu oświeceniowego na człowieka XXI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wybrany przykład inspiracji kulturą oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje konkretne przykłady wpływu sztuki klasycystycznej i sentymentalnej na twórczość późniejszych epok • omawia zmianę światopoglądową, jaka zaszła w epoce oświecenia

